
LA CONTINUÏTAT DELS CENSOS SENYORIALS A CASTELLAR DEL VALLÈS

GEMMA PERICH

Josep Argemí, representant del senyor del Castell de Castellar (Foto: A.H.C.)

El senyor Josep Argemí, és advocat i té 79 anys. El seu despatx és al carrer Major de Tarrassa i s'encarrega entre altres coses de la redempció dels censos del senyor Fontcuberta, és a dir, del Senyor del Castell de Castellar. Per aquesta raó hem volgut entrevistar-lo perquè ens expliqués quina és la situació actual dels censos senyorials, els quals en els pobles o ens els sectors antics de les ciutats encara no han estat redimits, cosa que ens fa pensar, als historiadors, amb «antics vestigis feudals» que romanen en mig del batibull del les acaballes del nostre segle XX, tot i que el senyor Argemí veu la qüestió que tractem com a una cosa

viva, és clar, però amb una aptitud de completa normalitat. El creixement urbà de les grans ciutats i el corresponent moviment transaccional de terres ha suposat que la redempció dels censos fos realitzada amb més anterioritat i rapidesa que no en pobles i poblets, on l'estancament de terres a mans d'una família ha fet romandre l'existència d'antics establiments i per tant dels censos corresponents, alguns dels quals queden encara per redimir.

—**¿Quina és la seva tasca específica com a advocat en el camp dels censos «senyorials» del castell de Castellar pel que fa a les propietats de Castellar?**

—Actuo com representant del Sr. Fontcuberta. La meua tasca és quan venen els propietaris que desitgen redimir el cens; llavors miro la propietat en concret i en alguns casos vaig a veure-la, finalment es porta a cap la redempció.

—**¿Des de quan, senyor Josep Argemí, realitza aquesta tasca pels senyors del Castell? Hi hagué abans algun altre advocat?**

—Des del 1953. Abans hi hagué altres advocats o persones encarregades dels censos ja que sempre hi ha hagut alguna persona.

—**¿Podria definir-nos què són, de quin tipus i d'on provenen aquests censos?**

—Hi ha dos tipus de cens. El primer és el cens bord o bé de nul·la percepció anomenat també de «dret de firma i possessió», aquest tipus de cens no té domini directe i sols té dret a quedar-se la finca preu per preu. L'altre tipus de cens, immemorial, és el senyoriu que s'ha de pagar un tant per cent sobre el valor de la finca cada vegada que es ven.

—**¿Podria explicar-nos quina ha estat l'evolució dels cens senyorials concretant els canvis soferts per la guerra civil? Quina ha estat l'evolució en el cas de Castellar?**

—Hi ha alguns censos que són molt antics, d'època feudal, mentre que d'altres han estat implantats de nou amb la compra de terres. En aquest darrer cas, el propietari després d'haver portat l'aigua a la seva finca, així com la llum, les clavegueres i els carrers, ha repartit la resta de la finca en parcel·les donades a cens, és a dir, a canvi d'una pensió mínima i del cens com a reserva del domini directe per part del propietari, cens que haurà de pagar en cas de vendre la parcel·la. Aquesta terra a cens es pot tenir com a una propietat amb el domini útil, deixant-la en herència o bé venent-la, per aquesta raó quan un Sr. donava unes terres a cens, les baralles eren el primer conflicte per adquirir-les. El Castell de Castellar donà moltes terres a perpetuïtat, a canvi de reservar-se el domini directe i d'una pensió ara simbòlica ja que actualment no es cobra per tractar-se de pensions de tres, de 5 o de 25 pessetes anuals, el que si es cobra és el cens senyorial que representa un 4% del valor cadastral en concepte del domini directe.

»Segons una antiga llei diu que el Senyoriu s'ha de pagar com «és costum». El 1945 es va formular una llei que declarava que tan sols es podien cobrar dos senyorius: el 4% en total del valor de la finca. Ara però, la Generalitat parla d'arreglar-ho però ha quedat aturat per no saber de què anava el tema. La Genera-

litat havia proposat, per exemple, construir una gran església amb els diners dels censos i la nostra resposta (suposem que la dels advocats) fou que amb aquests diners tan sols es podria construir una barraca. No obstant la gran església es construï no gràcies als censos sinó als terrenys amb cens.

—¿En quins casos es redimeixen els censos i en quins casos encara no han estat redimits?

—A Castellar encara queden una bona colla de propietats per redimir els censos, els quals es redimeixen quan es vol vendre o hipotecar, per gust però, no hi ha ningú que ho faci. Ara es quan es comencen a redimir arran del moviment de les finques i propietats que entren en el mercat de la compra-venda, i el d'hipoteques, que són la raó principal de l'actual redempció de censos i que fins ara havia quedat estancat per la manca d'aquests moviments en el mercat immobiliari i dels crèdits.

—¿Hi ha hagut plets i judicis per qüestions de censos, tan a nivell de redempció per part dels propietaris com a nivell dels Senyors per demostrar la legalitat d'aquests censos?

—A Castellar vaig tenir un plet a causa dels censos. El propietari trobava car la quantitat que jo li exigia, 3 pts, i portat a cap el plet a tribunals, aquests em varen donar la raó i a més consideraren que la quantitat havia de ser de 5 pts.

—¿Quina és la documentació i les lleis que fonamenten actualment la qüestió de la redempció de censos?

—La documentació que acredita el naixement d'aquests censos, i de la reserva del domini directe són els Establiments i els Capbreus, que estan en possessió del Notari i del Senyor del Castell. Actualment aquests censos estan constatatats en el registre de la Propietat, i serà l'únic document acreditatiu necessari.

—Podria dir-nos la valoració que vostè en dóna d'ells com a advocat?

—Jo crec que Catalunya ha estat florent gràcies a aquests Srs. grans propietaris que van posar al mercat terres a cens per una molt i molt petita pensió anual a canvi de la propietat absoluta excepte el domini directe.* Aquests senyors van donar facilitat de terrenys per a construir, són terrenys cedits a perpetuïtat i que sols s'haurà de pagar el senyoriu quan es vulgui vendre la propietat o bé que una entitat bancària ho exigeixi. Posaré d'exemple un cas de Terrassa, on foren cedits uns terrenys pel preu de 25 ptes. a canvi d'una pensió i de la reserva del domini directe, actualment aquests terrenys són el que formen el barri sencer de Poble Nou de Terrassa.

---

* Voldríem remarcar als lectors que durant les desamortitzacions eclesiàstiques o durant el període revolucionari del segle passat, amb les Corts de Cadis, es van posar al mercat tot una sèrie de terres que durant molts segles havien estat a mans privades i aturades, moltes sense conrear. J. Fontana, *La crisis del Antiguo Régimen (1808- 1833)*, Ed. Crítica, Barcelona 1982.

No obstant els únics que van poguer comprar aquestes terres de les desamortitzacions foren els mateixos rendistes i propietaris que aconseguien amb aquesta maniobra la titularitat plena sobre la propietat, i que passarien a comerciar amb ella, a arrendar-la o bé a cedir-la a través d'establiments a canvi que fos conreada, ja que molts d'aquests propietaris havien deixat de viure de les rendes agrícoles únicament per convertir-se en grans comerciants o negociants.